

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

Gazdasági és társadalmi hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:
Egész évre 3 frt. Félévre 1 frt. 50 kr. — A gazd. főkönyvelő tagjainak: egész évre 2 frt. félévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.
Előzetési pénzek és reklamatételek a kiadóhivatalhoz intézendők.

Szerkesztői és kiadói:
A muraszombati gazd. főkönyvelő.
A szerkesztésért felelős:
HORVÁTH GYÖRGY.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztésügyi közlemények a szerkesztőséghez küldendők.
Hirdetési díj: 1 hasznos petitosr egyzari hirdetésnél 10 kr. többszöri hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegjű 30 kr.
Nyitlitter petitosra 25 kr.

A királyasszony nevenapjára.

— 1893. november 19. —

Miként a koronában az ércnyelvek az ünnepet: akként hirdesse ma minden hazai hírlap, hogy önkénytes, háladó ünnepet tart a magyar nemzet: királynéját ünnepli nevenapja alkalmából. Adriától a bérczetőig minden ajak emlékezzék meg áradozva Magyarországot vélangyalától, kit nemzeti kiskorúságunk idejére őrzőangyalul küldött nekünk a magyarok Istene.

Olyan jól illik a lovgias magyar nemzethez, mely még áhitatában is egy asszonyt nevezett meg égi patronájának, hogy adótt viharos jelenkorának egy asszony, a kit válságos élete fordulataiban, a jó és balsorsban egyaránt, kimerülhetlen és tántoríthatatlan oltalmazójá tud.

S mennyire szükséges ez a földi istáp, a nemzeti védangyal segítő keze ma. A magyar nemzet válságos időket él. Nyelve, tradíciói forognak veszélyben. Pánszlávok, dákórománok agítálnak; a bigott lelkeknek lelkébe a sötét kör miazmáit ültetgetik. A sok zavar, belső felfordulás közepette mi mégis látunk egy derűs képet. Látjuk, és boldognak érezzük magunkat.

Mert ő itt van köztünk. A magyar nemzet jótékony anygala. Őh, ne is iszapolja be lelkiünket emez emelkedett percekben az a keserű szó, mely ember és ember, nemzet és sorsfárs közé az egészhetetlen gyűlölség válaszfalát vonja; de miért ne említenők áradó szeretettel, hogy nem igaz az utca szenzációjának odavetett vádjai: trón és nemzet egyik a szeretetben, mely királyoknak és népeknek mindenha legnagyobb támaszuk volt és lesz.

A mit ügyetlenség és torzsalkodás egy nemzet vesztére el akart rotani, azt helyrehozta a nemzet őrangyala.

Megjelent és egyszerre elszólt a nagyrészen csak félreértésből eredő viszály. Hosszu, hosszu ideig nem volt nálunk a panaszatlan, mélységes fájdalomban fölséges királyasszony, és most hogy újra itt jár hosszu távollét után, most még szembeülnőbb az a régi tapasztalás, hogy a hol ő megjelen, ott áldás és élet fakad. Félekenyen, hogy az udvari etikette apró nüanszaiban ne essék sérelem, terjesztette elő a védaszszony ott az egyesületben, hogy többeket is tel tudnának nevelni, mert árva ná-

gyon sok van, de fájó szívvel kell elutasítani, mert nincs pénz. És mit felelt a királyné? Csak ezt: „Majd lesz!” Azóta titkos, — mint az igazi nemes adományok — bőkezűség szarúja ontja az egyesületnek nagy ajándékait, hogy ne legyen olyan árva, a kit el kelljen utasítani.

Lelkesülj hű magyarom! Mert van egy csodatevő földi patronusod, a kinek királyi koronától övezett homloka annak gondjában borus, hogy téged boldoggá tegyen és boldognak lásson! 1867-ben egy csodás, ifjúságában hódolatra készítő királyi nőalak szinte elképzelhetetlen rokonszenvet tudott támasztani egy nemzet szívében. Bizony nyúl mondok, hogy az odaadó szeretet megsokasodott a milliók szívében, egy királyasszony nemes példáján okulva, fellelkesülve, ki a soha nem szűnő anyai fájdalom közepette is ugyanaz maradt ahhoz a nemzethez, melynek szerencsecsillagául jelölte a végzet.

Ünnepeld meg e napot kedves magyarom és kiálts velem lelkesedve: Éljen sokáig Erzsébet királyasszony!

Muraszombat ünnepe.

— 1893. november 15. —

Ki csodálkozik azon, ha a kis gyermek örvend új ruhájának és a felserdült leány hosszu szoknyájának? Az öröm mindkettőnél teljesn indokolt, mert a haladás feletti meggyőződés készletli boldogságának kifejezése.

A muraszombati járás is örvendezett e napon; mert évtizedek óta az anyavármegye mostoha-gyermekének ismerték és ismerték, — ánde valóban méltó a mai nap a megtünepelésre, mivel élő emléke áll fent ma már annak, hogy a mostohából a vármegyenek édes gyermeké lett, — az anyavármegye déledgetve hordozza k-belén már rég jobb sorsra hivatott gyermekét, a muraszombati járást.

Köz t fogott a főuraktól kezdve lefelé mind az, kinek szíve és lelke nemcsak a pénzes érszényen nyugodott, hanem szívében és lelkében, az egész emberiséget átható, felőlő és összetartó felebaráti szeretet pihent eddigéig.

A jótékonyág oltára és temploma, a muraszombati járási kórház le z édes mehelye a szenvedőknek, kiket éltörzsisnyak és falak közé utalnak. Ott talal szívátó meletget, az élethez kötött reményt, gyógyszert és ápolást, mind az, kitől azt az édes otthon megronni kénytelen.

Tartsa fölünk tavol sujtó karát az Ég, de ha járvány támadna, hány és hány család adná belet magát a felszentelt falak közé, a hol épen a felebaráti szeretet nyújt legzsebb reményt arra, hogy a féltett beteg majdan újult erővel térhet vissza övéi közé.

Ép testben lakhatik csak ép lélek; épen azért nem létezhetik ember, aki ezen közegészségügyi vívmányt a legmelegebben ne üdvözölné. Meglátszott az öröm e kis városkában, — a járás népe, Zalavármegye szomszédos járása it voltak.

Reggeli nyolc órákor a helybeli ág. evang. templomban Burke János főkezsztári lelkész

mondott buzgó imát, majd Koráts István helybeli lelkész a szószerűl üdvözölte a felebaráti szeretetnek ma megnyúló új templomát. — A r. kath. templomban reggeli 9 órákor Te Deum-mal kezdődött az ünnepi nagyizme, a melyet Gáspár Ferenc plébános olvasott dr. Károlyi Antal kir. tanácsos, Vasvármegye alispánja, gróf Szechenyi Tivadár, a kerület országyűlési képviselője, Rutkovich Vendel székesegyházmegyei kanonok, a hatóságok és a templomot zsufolásig megtöltött közönség érdeklődése mellett.

A mise végével nevezett plébános a felebaráti szeretet magasztos áldásairól beszélt, hatva a szívekre. Mindkét templomban az isteni tisztelt nyelve a magyar volt.

E templomból aztán megindult a közönség áradata a felbuzgóított kórházhoz, ahol ember hátán ember tolongott.

Miután a lelkészek az egyházi besztertelést, illetve a felolvasást elvégezték, a nyomban összefűlt kórházi választmány tartotta ülését gróf Szechenyi Tivadár emlékezte alatt, mikor is dr. Czippott Zoltán járási orvos lendületes beszédben kifejezést adva a közegészségi ügy e mai vívmányra felelt, felkérte Vasvármegye alispánját, hogy a muraszombati-járási kórházat nyissa meg s adja át rendelkezésének. — Dr. Károlyi Antal kir. tanácsos és alispán ur megleghang beszédben — eleget téve a közöhangnak — a járási kórházat megnyitottnak nyilvánította és a választmányának rendelkezésére, hivatasának átadta.

A mai nap másodórban újabb örömeink és reményeink volt szűlője. Ugyanis a kórházi únnepségről a közönség az állami iskola tornéba jött össze a „Muraszombat-gyanafalvi engedélyezett h. é. vasut” ügyében tartandó értekezletre.

Dr. Károlyi Antal, mint a vasut engedélyes társa és társelőlköt — előáta a vasut ügyének jelenlegi állását és Horváth György ügyvéd felszólalásának figyelembe vételével az értekezlet határozatilag kimondotta, hogy az eddigi részvényjegyzékek 1894-ik év végéig a korábbi határozat alapján érvényben maradnak és Alsó-Lendván az Alsó Lendva-muraszombati s Regedében a magyar határszélről vezető összekötő vasuti vonal létesítése érdemében mihamarabb érdeklészt alkalkitassék.

A kettős ünnepélyt a Most-féle vendéglőben 80 területű díszebéd zárta be, melyről azonban az érkező tavóli vendégek korábban távozni kényyszerültek.

Felköszöntők voltak, melyek sorában a távozó gróf Szechenyi Tivadár képviselőnk odánylatkozott, hogy ne buesszuunk, mert buesszuni mindig fájó dolog; — majd találkoznak a vasut megnyitásánál s akkor eszajnik olyan murit, a milyent még Vasmege nem látott.

A vasut kérdéséről bővebben a jegyzőkönyv közzétételével hozunk értesítést.

A Gyanafalva — Muraszombati vasut rövid története és halála, ugy egy új vasuti terv születése.

Kaptuk a következő levelet:

Tisztelt szerkesztő ur!

Nem mesterségem az irás; talán nem is jól vagy helyesen fejezem ki egyik másik helylytt gondolataimat és tapasztalataimat, de mégis kérem, szíveleje meg soraimat s lapjában adjon annak helyet.

Csendes, de jóakaró szemlelője voltam, és vagyok, s óhajtok lenni minden oly mozgalomnak, a mely mozgalom a mai napig is elég helytelenül „Tótáság” név alatt ismeretes szűkebb hazánkunk, a muraszombati

járásnak felvirágztatására irányultak s irányulnak.

Szegények vagyunk, sok jó és Istenáldás reánk férne, de eddig a mit kaptunk az olyan, a mi pénzbe nem kerül, ilyen a közsénevek magyarosítása, vagy olyan, a mit, ha a szomszéd Styriába bekezelni nem akarunk, úgy okvetlen megtenni kellett, ilyen az iskolában a magyar nyelv tanításának kötelezettsége és végül, a melyek a járásban jövedelmeznek ugyan, ilyen a határszéli vám, de a melynek jövedelme a mi terünkre. de az egész s valóban vagyonosabb egész Vas megye javára szolgál.

A közsénevek magyarosítását néhány ügybuzgó, ide vetett vagy jött, igazi magyar szellemmel megáldott „prislek” vette feladatúl; voltak ellenmondások, de térvték a megyehatóságnak erkölcsi támogatásával keresztülvittek; elismerésük a kezdeményezőknek csakis a magyar elem halálja lehet.

Az elemi iskolák magyarosítása törvényszerű kötelezettség; de mindez kevés volna egymagában, ha a járás magyar értelmisége a törvényt kívánalmával karöltve nem jár s a megye is jutalmakkal az ügyet nem támogatja.

De itt aztán ugyancsak teljesül a régi közmondás: „mit nyertünk a réven, elvesztettük a vámon,“ még pedig uszorás kamattal, mert mit a megye nálunk a magyarosítás szent ügyének áldoz, — vám címűen sokszorosan visszakapja; mi ép úgy fizetjük a 8% utadót, mint a vármegye másik járásai s azok ezzel kötelezettségüknek teljesen eleget tettek, de mi itt a járásban s a Styriával határos egyéb járásokban is) az egyenlő teherviselés egyedüli helyes elvnek megkerülésével még külön határvámmal terhelve vagyunk.

Egy szóval elmondhatom, hogy teljesen magunkra vagyunk hagyatva, sőt némelykor még azt sem szabad, amit magunk a magunk érdekében jót hajlunk.

Amde tulajdonképen a vasut kérdésre akarok térni.

„Vasut” — elé, ha e név van kimondva; merre a vasut megy, vele jár a jóllét, így természetesen minden józan érzés a vasut mellett nyílvánul; így volt és van ez a mi járásunkban is, és egyvasut létesítése volt a legfőbb óhaj; így létesült egy kisebb érdekesség, ha jól hiszem, 1881-ben; felvetették a Gyanafalváról Muraszombatba vezetendő helyi érdekű vasut eszméjét; aláírások gyűjtettek mintegy 90000 ft értékig, ajándékok, minden viszonszolgáltatás nélkül; fizetünk nyomjelzési költségeket, de teljesen hiába, mert az akkor 900,000 ft-ra előirányzott építési költség mellett vállalkozó nem akadt s az ügy megfeneklett; s a vasut eszméje elnyugodott.

Ezelőtt három évvel egy vasut eszméje újra felendült; a muraszombati gazdasági főkegyelet buzgó elnöke s volt alelnöke fáradhatatlan tevékenységet fejtettek ki e téren, a gazdasági főkegyelet az elnök és titkár mellé még 3 választmányi tagot küldött ki, kik kuttattak, tanulmányozták s eredményül kimutatták, hogy Muraszombatnak csakis akkor lehet vasutja, ha az egyedüli helyes irány mellett foglal a nagyközönség állást s ezen egyedüli helyes és természetes irány csakis az lehet, amely Alsó Lendváról, esetleg Récicsről vezetetlenk Bellatinczán át Muraszombatig s innét tovább Regedéig.

Ezen eszme jó talajra talált, de mint mindenek, úgy ennek is támadtak ellenesei; a tervezve volt gyanafalvai vasutnalnak érdemeltje nem akarták belátni, hogy az általuk dédelgetett irány kivihtetlen; a Muraszombatba összehívott nagy járási értekezletre Gróf Széchenyi Tivadór orsz. gyűlési képviselő befolyása alatt oly óriási számban jelentek meg, hogy a helyes irányban tájkozottak ily tömeges megjelenésre nem számítva, többen elfoglattságuk folytán távolmaradtak; következménye természetesen az lón, hogy a helyes irányt a többség leszavazta s újból a már egy ízben kivihtetlen-

nek bizonyult gyanafalvai irány mellett döntött.

A legnagyobb befolyással bírt azonban ezen döntésre Vasvármegye akkori alispánjának, Reiszig Ede urnak, most államtitkárnak megjelenése s előadása; tudni adta az értekezletnek, hogy a Récics-Körmeudi vonalnak kiépítése teljesen elesett, hogy a megye az Alsó-Lendva irányában vezetendő vonalra legfeljebb kilométerenkint 2000 frtot szavazhatna meg, addig míg a vasut a megye területén futna, ez pedig csak Alsó Lendva felé 10,000 frtot, Regede felé pedig 20,000 frtot tehetne ki legfeljebb, ezen megyei hozzájárulás mellett pedig az építés teljesen lehetetlen, míg a gyanafalvai irányt a legmelegebben pártolta.

Jó, — a kik ugyan meggyőződésből nem is voltak a többség által megszavazott irány mellett, a megindított gyűjtéshez hozzáláttak, sőt lehet bátran mondani, ezek voltak a törzsrészeinek gyűjtésének legnagyobb apostolai; aláírásukkal törzsrészeinkre biztosítva lett közel 140,000 frt, megszavazott a vármegye 100,000 frtot, fizetünk ismét nyomjelzési költségeket 3%-ot, megtörtént a nyomjelzés, a közigazgatási bejárás és az engedélyezési tárgyalás is; közben Horsitz vállalkozóval kötött szerződés; erről nem bírok ugyan tudomással, de mint a „Vasvármegye” című lapból olvasom, annak oly feltételei vannak, a melyek szerintem a vasut kiépítését nemcsak nem biztosítják, hanem teljesen lehetetlenné teszik; az volna az egyik feltétel, hogy a hidegkut-regedei összeköttetés, — a másik, hogy az Alsó-Lendvái való kiépítés és összeköttetés biztosítassék.

Nem régibe ugyan azon lapokban olvastam, hogy a magyar kormány a regedei összeköttetésre az előmunkálati engedélyt még ez ideig nem adta meg; addig tehát az építkezéstől szó sem lehetett; — a „Vasvármegye” 44-ik számában már az foglaltatik, hogy ezen engedélyt a kormány megadta s dr. Károlyi Antal alispán ur a muraszombati-alsó-lendvai s a muraszombat-regedei vonalra nézve kiépítés föltét. h. h. 15-én Muraszombatban nagy-értekezletet tart.

Ebből azon meggyőződést meritem, miként a gyanafalva-muraszombati vasut nem, de egymagában semmiképen kiépülni nem fog, és azt, hogy aki a kiépítést mégis reményli, elhibázta a számítást, mert lehetetlennek tartom, hogy az általam ismert körülmények figyelembevételével még újabb jgyezések legyenek eszközölhetőek, hogy így a törvény által megkívánt 35%-nyi törzsrészevény jgyezése elérhető legyen; nincs tehát egyéb hátra, mint a Horsitz vállalkozó által is feltétlenül felállított iránynak önállóan való igénybevétele.

Ime a bekövetkezett tények mennyire igazat adtak az Alsó-Lendva-Muraszombat-Regedei irány vezérferfiának; — amde sajnós, hogy csak 3 év ún. térnek vissza az intéző körök oda, a honnét mások a helyzet józan mérlegelése alapján már akkor kiindultak, s ahonnan azokat kiesnyes hiúság szűkkelből kalkulusaival biztosították; fájdalom, ez csak elégtétel az elsőnek, de a közögy megkeserüli.

Hibának tartom tehát a szerződésnek a jelzett feltételek mellett történt megkötését; elesett ezzel más vállalkozóknak közlekedése, nagy időre elmaradt a gyanafalvai vasut kiépítésének, — ha pedig, amint látszik, most is kivihtetlen, végleges eljétsé s ezzel egy helyes és egyedüli lehetőség másik irány mellett az igaz akció megkezdésének lehetősége.

Mind Ezek után szerény nézetem abban öszpontosul: a gyanafalva-muraszombati vasutat el kell ejteni mint kivihtetlent s amidő ez megtörtént, borítsunk fátyol reá, tessünk a feledékenység örök homályába, mert akkor szabadok leszünk, a természetes helyes irányban szabadon fejthetjük ki működésünket s igazat adok annak, ki azt mondá egy alkalommal: „mikor leginkább mondják, hogy nem lesz vasut, éppen akkor lesz az meg,

de nem a meghalt irányban, hanem az egyedüli lehetőségben.” — Ám legyen! az elhunytak fekhelyéből támadjon fel egy újabb, szélessék meg az Alsó-Lendva, esetleg Récics-Mureszombat-regedei vasut vezérferfia és érdekeltsége, s Isten és a hivatottak segítségével, jóakarattal és hozzájárulásával a rég óhajtott ige megtestesülése!

Hírek és különfélek.

Kérem. Lapunk hátralkosainhoz azon tiszteletteljes kérelmet intézzük, hogy sziveskedjenek hátralkóikat még e hó folyamán kiigyeztíteni, hogy a felmerült és folyton szaporodó kiadási költségek és eddig hozott előadotaink a negyedév végével fedezve legyenek.

A kiadóhivatal.

József Ágost főherceg esküvője. Augusta bajor főhercegnővel nov. 15-én nagy pompával ment vége. A templomból kijött t. főhercegnőt, mi ut akkor magyar főherceg nejét magyar kísérő iletven meg. Gróf Szápáry Géza mint földvármaster és neje szül. Gróf Gyóry Mária mint udvarhölgy kísérték ki a magyar főhercegnőt. A diszlakóman, amikor a lakodalm után a trónteremben együtt voltak a fejedelmi személyiségek, királyunk felemelkedett helyéről és József főherceget magyar nyelven köszöntötte fel, gyermekei boldogságára ártívten pohárát.

Közsönetyulánítás. A muraszombati járási kórház felkénne b. f. ism. árk. gróf Szápáry Géza ur ö. nyomjelzési, gróf Zichy Ágost ur ö. ex-ellenf. tá, gróf Széchenyi Tivadór ö. mellóság, gróf Bathányi Zsigmond ö. mellóság, St. Julión Georgia grótné ö. mellóság, a f. lendvai és budögyei körjegyzőségek községei külföldie fak és cserjék ingyenes adományosásával hozzájárulván, ezen nemes ténykért hálas köszönetet nyulánítják Pollák Pongrácz f. szolga-bíró, mint a kórház igazgatóján.

Gróf Hartenau (B. ttenberg Sándor herceg, volt bolgár fejedelem és szlavincazi hős) mint Grécából értesülünk, folyó hó 17-én délben elhalálozott.

A muraszombati gazdasági főkegyelet agósa alatt álló helybeli mértékhatóság hivatal a budapesti állami központi mértékhatóság bizottságtól kiküldött felügyelő által folyó hó 17-én hivatalosan megvizsgáltatván, azt úgy akaró mészaki felszerelését, mint ügykezelését illetőleg teljesen rendben talála.

Közsönetyulánítás. Nem mulasztatom el ez uton is hálas köszönetet mondani dr. Czippott Zoltán és dr. Giger Vilmos orvos uraknak, kik 6 éves leánykám ügyes gyógykezelésük és sikerült operációja által a haláltól mentették meg.

Gumilár Mihály.

Szép eredmény. Örvendetes jelenségként említtük fel, hogy Vucsek Sándor ál. tanító urdombi f. iskolájának kitűnően kezelt szépsámu oltványai alkig voltak képesek a keresletet fedezni, mely körülmény vilákos bizonyítéka annak, hogy azon vidék gazdái a gyümölcs-fenyésztés hasznosságát elismerik s bár nem eszki fáradsággal, de mégis sikerült ezen vidék népével a gyümölcseket módját s kezelését megismertetni s megkedveltetni.

A muraszombati jót. keresztény nőegylet jótékonykezélú mulatságára szerényen folytat az előkészületek. Nemesszív hölgyeink kitartóan buzgólkodnak, hogy az eredmény minél kedvezőbb legyen. Igen csinos tombola-fárgyak érkeztek már be Verén Ferenccz urnóhoz, de nehogy az utolsó napokban a sok munka összehalmozódjék, jó lenne, ha a szives ajándékozók kik tárgyakat küldeni szándékoznak, azt mielőbb tenni kegyeskednének.

A muraszombati-járási általános tanítóképző kebelében alakult magyarosító és közvilágosító szakosztály tagjaitól még további adományok folynak be: Muraszombatból Szápáry László gróf 50 ft, Mintsek Gáspár 1 ft. Bugladóhó Babos J. ö. 1 ft, Schwarz Arnold, Wolf Sándor, Horpács Pal 50–50 ft. (Folyt. köv.)

A vas megyei gazdasági egyesület iródiáját I. k. utca-1. sz. számú házból áttette a Hógyi-utca 4-ik számú házba. Van az iródiának telefonja is, s így szükség esetén az is igénybe vehető.

Közsönety. Mindazoknak kik felejtették, szeretetl. leányuk elhalálozása alkalmából egy részvétők kifejezése, mint megalőzés való megjelenés által fájdalunkat enyhíteni iparkodtak, ez uton is hálas köszönetét fejezi ki Muraszombat, 1893. nov. 17. *A Sokol család.*

Trachoma Vas megyében. Dr. Feuss Nathán orsz. közegészségügyi felügyelő a belügyminiszter megbízásából megvizsgálta a muraszombati járásnak a trachoma által megfáradott községeit s megtette a szükséges óvintézkedéseket. Járányorvosnak Freny Jonáthán dr. nevezették ki, aki működését már megkezdte.

